

Dlaczego muzyka jest ważna w życiu dziecka?

W momencie narodzin zdrowe dziecko nie widzi zbyt dobrze, nie potrafi poruszać się w skoordynowany sposób, a jego smak, ani węch nie są jeszcze dostatecznie wykształcone... ale jego słuch działa doskonale i od początku życia staje się jednym z głównych źródeł informacji o świecie. Dla sieci przetwarzania słuchowego w mózgach dzieci wysokość, rytm, barwa i dynamika dźwięku są składnikami odżywczymi, które warunkują prawidłowy rozwój zdolności poznawczych.

Muzyka jest sztuką bardzo potrzebną ludziom. To ona pozwala tworzyć niepowtarzalny świat przeżyć i wzruszeń, które ubogacają nasze życie. Muzyka ma bardzo pozytywny wpływ na rozwój emocjonalny i ruchowy dziecka. Odpowiednio dobrane piosenki wspomagają naukę przedmiotów ścisłych, języków oraz samodzielności. Dziecko, które słucha piosenek bardzo szybko potrafi je zwiualizować i zrozumieć. Rozwija wyobraźnię, co w przyszłości zaowocuje w szybszym rozumieniu czytanego tekstu. Dzieci słuchające muzyki znacznie szybciej się uczą, a zdobywanie wiedzy nie stanowi dla nich problemu. Kształtuje u dzieci także podzielność uwagi oraz ma ogromny wpływ na pamięć i na twórczą wyobraźnię. Słuchanie muzyki rozwija walory poznawcze, takie jak: spostrzegawczość i czujność oraz umiejętność podejmowania decyzji poprzez wybór utworów, które się dziecku najbardziej podobają. To z kolei przekłada się na poprawne odczuwanie piękna i właściwe przeżywanie muzyki.

Małe dzieci bardzo lubią poruszać się i tańczyć w rytm muzyki. Przedszkolakom już samo śpiewanie sprawia niesamowitą radość. Już malutkie dzieci lubią rymowanki i piosenki o zabawkach, zwierzętach lub postaciach z bajek. Dzieci w wieku szkolnym mają już dość zróżnicowane upodobania związane z różnymi gatunkami muzycznymi czy wykonawcami.

Słowa i rytm piosenek mają ogromne znaczenie w kształtowaniu postaw dziecka. Poprzez **odpowiednią** muzykę jesteśmy w stanie wzbudzić w dziecku emocje takie jak: radość, smutek czy wzruszenie. Im wcześniej nauczymy dziecko rozpoznawać emocje, tym łatwiej będzie nam wprowadzić je w „dorosłe” życie.

Wpływ muzyki na rozwój dziecka w poszczególnych okresach:

Okres prenatalny:

Słuch jest ważnym zmysłem i zaczyna się rozwijać już w okolicach 16 tygodnia ciąży. Dziecko już w łonie matki słyszy różnego rodzaju dźwięki: bicie serca mamy, szum płynącej krwi, a także głosy rodziców i inne bardziej intensywne odgłosy pochodzące ze świata zewnętrznego. To właśnie wtedy lekarze zalecają przyszłym mamom mówienie do dziecka,

co ma pomóc w jego poprawnym rozwoju i budowaniu więzi z pociechą. Kilku dniowe noworodki potrafią odróżnić głos matki od innych głosów, a co za tym idzie, dziecko zbiera pierwsze doświadczenia jeszcze przed urodzeniem. Puszczanie muzyki można więc rozpocząć jeszcze przed narodzinami. W związku z tym lekarze polecają kobietom w ciąży słuchanie spokojnej, kojącej, a najlepiej klasycznej muzyki.

Alfred Tomatis odkrył, że wysokie częstotliwości utworów rozwijają potencjał umysłowy dziecka. Dzięki niemu do psychologii dziecięcej został wprowadzony termin efektu Mozarta. Według badań Tomatisa muzyka skomponowana przez Mozarta będzie najodpowiedniejsza dla kobiet w ciąży. Jego utwory cechuje doskonała forma i struktura, a melodia i rytm łączy niemal matematyczna harmonia. Kompozycje są skomplikowane w precyzyjny i przemyślany sposób. Utwory tego artysty posiadają również wyjątkowe właściwości harmonizacji pracy serca i mózgu. Inni badacze twierdzą, że muzyka Mozarta sprzyja koncentracji, pamięci, a ponadto wpływa na umiejętności językowe, analityczne i matematyczne. Zdaniem muzykologów, podobny efekt daje słuchanie klasycznej muzyki barokowej. Warto również dodać, że należy dobrać spokojne utwory o umiarkowanej dynamice. Jeszcze inne badania z zakresu tematyki wpływu muzyki klasycznej na rozwój dziecka dowodzą, że dzieci słuchające Mozarta zasypiają szybciej.

Okres niemowlęcy i ponimowlęcy:

Niemowlęta bardzo chętnie słuchają piosenek śpiewanych przez rodziców. Dzieciom w tym wieku, również podoba się muzyka klasyczna, jednak musi być odpowiednio dobrana i cicho włączona, ponieważ są bardzo wrażliwe na dźwięki. Maluchy eksperymentują z samodzielnym wytwarzaniem dźwięków – szkrab klaszcze w dłonie, tupie nóżkami i stuka przedmiotami ćwicząc rytm. Później zaczyna się zabawa głosem podczas zabaw i podśpiewywanie. Dzieci również reagują na muzykę spontanicznym tańcem – kołyszą się w rytm słyszanej piosenki, starają się podskakiwać, machać rączkami i nóżkami, czy ruszać biodrami.

Okres przedszkolny i szkolny:

Podobno to najlepszy czas na naukę gry na instrumencie. Badania wykazują, że kształcenie dziecięcego słuchu najlepiej rozpocząć pomiędzy trzecim, a czwartym rokiem życia. Stąd właśnie biorą się w przedszkolach i szkołach lekcje muzyki, czy rytmiki. Zajęcia umuzykalniające są w tym wieku bardzo ważne i są organizowane na różne sposoby. Najczęściej zaleca się aktywności takie jak śpiew, słuchanie muzyki, ruch przy muzyce, zgodny z jej tempem, gra na instrumentach i wszelkiego rodzaju improwizacje muzyczne, w których dzieci mogą stworzyć coś nowego.

Okres dojrzewania:

W tym wieku ma się już wyrobiony gust muzyczny. Dla młodzieży słuchanie określonych zespołów ma związek z całym stylem życia: sposobem myślenia, ubierania się, miejsc, które odwiedzają i ludzi, z którymi się przyjaźnią.

Muzyka:

- poprawia ogólny stan zdrowia – podczas zabaw rytmicznych towarzyszących muzyce dzieci wzmacniają swój układ nerwowy, pracują nad postawą ciała, rozwijają swoje mięśnie i korzystnie wpływają na pracę serca;
- uczy – za pośrednictwem melodii dzieci nabywają kompetencje w zakresie rozumienia świata, który je otacza;
- rozwija – dzięki muzyce dzieci dowiadują się tego, że melodie mogą mieć różny rytm, głośność, tempo, że towarzyszyć im może taniec;
- bawi – dzieci pod wpływem muzyki odczuwają radość, zabawa tańcem przy muzyce dostarcza im pozytywnych emocji;
- oddziałuje na emocje dziecka i wspiera rozwój emocjonalny – dzieci uczą się emocji, dzięki muzyce poznają czym jest np. radość, smutek, lęk, dowiadują się jak nazwać to, co w danym momencie czują i dowiadują się, jak sobie z tym radzić;
- wspiera proces wychowania dziecka – muzyka ułatwia dziecku poznanie świata zewnętrznego, zapoznaje go z wartościami moralnymi i postawami społecznymi.

Piosenki dla dzieci pełnią bardzo ważną rolę w ich życiu. Często kształtują jego osobowość oraz wpływają na rozwój strefy poznawczej i emocjonalnej. Ważne jest, aby dać dziecku, to co dla niego najlepsze, czyli narzędzia, które ułatwią mu zrozumienie świata oraz nauczą jak funkcjonować w społeczeństwie.

Jak muzyka wspomaga rozwój mózgu?

- aktywizuje cały mózg;
- jest przetwarzana w różnych rejonach obu półkul;
- usprawnia i przyspiesza współpracę między półkulami;
- melodia i rytm przetwarzane są przez struktury mózgowie odpowiedzialne za uczucia;
- ręce mają w strukturach korowych ogromną reprezentację, a ich aktywność stymuluje wiele struktur neuronalnych.

Dlaczego nie disco-polo?

- nieodpowiednie dla dzieci treści i teksty;
- niegramatyczne i niepoprawne słownictwo;
- większość piosenek brzmi tak samo – „na jedno kopyto”;
- treści piosenek uprzedmiotawiają (w szczególności kobiety);
- często wykonawcy śpiewają nieczysto.

BIBLIOGRAFIA

- „Podstawy muzykoterapii”; red. K. Stachyra; Lublin 2014
„Zasłuchany mózg”; D. Levitin; Kraków 2016
„Arteterapie dla dzieci i młodzieży”; T. Stegemann, M. Hitzeler, M. Blotvogel; Gdańsk 2015
„Wprowadzenie do muzykoterapii”; L. Konieczna – Nowak; Kraków 2017